రుగ్మత

'రాంబాబా'

ఆంధ్రజ్యోతి సచిత్రవార పత్రిక తెలుగు కళాసమితి (న్యూజెర్సీ), రాజాలక్ష్మి ఫౌండేషన్ సంయుక్తంగా నిర్వహించిన కథల పోటీ (1997)లో సాధారణ ప్రచురణకు ఎంపికైన కథ

నిలకడగా వున్న నీటిలోకి ఎవరైనా తుంటరి పిల్లవాడు రాయి విసిరితే ఏమవుతుంది?

అప్పుడు నీటిమధ్య రాయి పడినచోట అలజడి చెలరేగుతుంది. అలా అలజడి రేపిన రాయి మరుక్షణం అదృశ్యమైపోతుంది. కానీ దాని కారణంగా ఉత్పన్నమయ్యే అలలు చాలాసేపటిన రకు వుంటాయి. వలయాకారంలో రూపుదిద్దుకునే ఈ అలలు నీటిమధ్యనుంచి తీరానికి వెళ్లేకొద్దీ తమ వ్యాసార్థాన్ని పెంచుకుంటూ తీరాన్ని బలంగా తాకుతాయి.

డిసెంబరు ఆరువాటి ఆ 'సంఘటన' సరిగ్గా ఇలాంటి ప్రభావాన్నే చూపింది. దేశం నడిబొడ్డున మత రక్కసి విసిరిన 'ఉన్మాదపు రాయి' వల్ల ఉత్పన్నమైన మతకలహాల అలలు దేశమంతటా విస్తరిస్తూ దేశపు మారుమూలన వున్న మా ఊరిని సైతం బలంగా తాకాయి.

పాలు విరిగినపుడు వాటిలోని అంశాలు విడి పడినట్టుగా మా ఊరు ఒక్క రాత్రిలోనే రెండు భాగాలుగా చీలిపోయింది. చూస్తూ చూస్తుండగానే మా ఊరు తన స్వాభావిక స్వరూపాన్ని కోల్పోయి కొత్త రూపును సంతరించుకుంది. ఎక్కడ చూసినా జనం గుంపులు గుంపులుగా చేరి చెవులు కొరు క్కోసాగారు. అందరి దృష్టి రేడియో, న్యూస్ పేపర్లు, టీవీలో వస్తున్న వార్తలపైనే వుంది. ఆ వార్తలే వారికి చర్చనీయాంశాలుగా మారాయి.

నిన్నటివరకు 'మనం'గా సంబోధించుకునే జనం నోళ్ళ వెంబడి 'మేము', 'వాళ్ళు' అనే సరికొత్త పదాలు పదే పదే వినిపించసాగాయి. 'మేము', 'వాళ్ళు'గా చీలిన జనం రెండు విభిన్న గ్రూపులుగా మారి యుద్ధ సన్నాహాలు మొదలెట్టారు.

త్వరలోనే రెండు గ్రూపులు పెద్ద ఊరేగింపుగా రూపుదిద్దుకుని రోడ్లమీద పడ్డాయి. ఓ గ్రూపు ఆవే శంతో కల్లుతగిన కోతిలా చిందులువేస్తే రెండో గ్రూపు ఉన్మాదంతో పూనకం వచ్చిన పిశాచిలా వూగిపోయింది. వీటి ఉన్మాద ఆవేశాల ధాటికి పట్టణ జనజీవనం పూర్తిగా స్తంభించిపోయింది.

ట్రాఫిక్ నిలిచిపోయింది.

వాహనాలు ధ్వంసమయ్యాయి. అంగళ్ళు అగ్నికి ఆహుతయ్యాయి.

అంతవరకు ప్రేక్షకుల్లా చోద్యం చూసిన పోలీ సుల్లో హఠాత్తుగా చలనం వచ్చింది. ఫలితంగా లాఠీచార్జి, భాష్పవాయు ప్రయోగం, తప్పనిసరి స్థితిలో పోలీసులు పరిస్థితిని అదుపులో పెట్టడానికి ఫైరింగ్ జరిపారు. పోలీసు కాల్పుల్లో ఆందోళనకారుల మాటేమో కాని పదిమంది అమాయకులు అసు వులు కోల్పోయారు. కొందరు గాయపడి ఆస్పత్రి పాలయ్యారు. ఆతర్వాత షరా మామూలే అన్నట్టు కర్ఫ్యూ విధించడం జరిగింది.

మూడురోజుల నిరవధిక కర్ఫ్యూ తరువాత ఈరోజే కర్ఫ్యూను రెండుగంటలపాటు సడలిం చారు. అంతవరకు ఇళ్ళల్లో బందీలైన జనం ఒక్కసారిగా నిత్యావసర వస్తువుల కోసం బజార్న పడ్డారు.

'భద్రాచలం' దగ్గరున్న ఓ గిరిజన గ్రామంలో ఉపాధ్యాయుడిగా పనిచేస్తున్న నేను పండుగ సెల వులు గడపడానికి మా ఊరొచ్చాను. అయితే ఇక్కడి పరిస్థితి చూసి కలతచెందిన అమ్మానాన్నలు నన్ను వెంటనే నేను పనిచేస్తున్న గ్రామానికి వెళ్ళిపొమ్మన్నారు.

"ఆ సెలవులేవో అక్కడే గడుపు నాయనా! నువ్వు క్షేమంగా వుంటే అదే మాకు పండగ" అంటూ కంటతడి పెడుతూ అమ్మ సూట్‌కేస్ చేతికి అందించింది.

నాన్న స్టేషన్ వరకు వస్తానన్నా నేను అంగీకరించక ఒక్కడ్నే సూట్‌కేసు తీసుకుని బయటపడ్డాను.

నేను వీధిలోకి అడుగుపెట్టగానే ఏదో కొత్త ప్రదేశంలోకి ప్రవేశించిన అనుభూతి కలిగింది. ఎప్పుడూ నవ్వుతూ నన్ను పలకరించే ఎదురింటి ఖాదర్ మియా నావేపు అదోలా అనుమానంగా చూశాడు. నన్ను చూడగానే ఎప్పటిలా చేతులుచాచి 'మామూ' అంటూ నావేపు రాబోయిన తన మూడేళ్ళ కూతుర్ని కసిరి ఇంట్లోకి లాక్కుపోయాడు. నా మనసు చివుక్కుమంది. అయినా చేయగలిగిందేమీ లేక స్టేషన్‌వేపు గబగబా అడుగులు వేయసాగాను.

మూడ్రోజులుగా బందీలైనట్టు ఇంట్లో వుండిపోయి మార్కెట్ ముఖం చూడని జనాలు నిత్యావసర వస్తువుల కోసం చేతుల్లో సంచులతో హడావుడిగా మార్కెట్‌వేపు పరుగులు పెడుతూ కనిపించారు. సైకిళ్ళపై, స్కూటర్లపై వెళుతున్న కొందరు ఆగితే ఎవరైనా కత్తితో పొడిచేస్తారేమో నన్నట్టు రయ్‌మంటూ వేగంగా వెళ్ళిపోతున్నారు. అంతమంది వీధిలో తిరుగుతూ వున్నా అదోలాంటి నిశ్శబ్దం, స్మశాన మౌనం, అందరి ముఖాల్లో స్పష్టంగా కనిపిస్తున్న భావం— అభద్రతా భావం— పొరుగు మనిషి పట్ల అవిశ్వాసం! దాంతో మాటల్లో వర్ణించలేని భయంతో కూడుకున్న నిశ్శబ్ద వాతావరణం...

ఈ మౌనం తుఫాను వెలసిన తరువాతి ప్రశాంతతో, లేక రాబోయే తుఫానుకు నాందియో నా ఊహకు అంతుపట్టలేదు.

మొదటిసారిగా నాకు మనిషిలోని ధార్మిక ప్రవృత్తి పట్ల అసహ్యం వేసింది. దేవుడు మనిషికి ఆలోచనా జ్ఞానం ఇచ్చి పెద్ద తప్పు చేశాడనిపించింది. బుద్ధిజీవిగా పిలవబడే మనిషి కంటే మతిలేని జంతువులే నయం. క్రూర మృగాలు సైతం కడుపు కాలినపుడో లేక ఆత్మరక్షణ అనివార్యమైనప్పుడో ఇతర జీవాలపై దాడిచేస్తాయి. ఈ సృష్టిలో అకారణంగా ఇతరులను, అందులోను స్వజాతీయులను కాలరాచే వికృత గుణం గల జీవి బహుశా మనిషి ఒక్కడేనేమో! మనిషికి మతం పట్ల వున్న మక్కువ మానవత్వంపై వుంటే ఎంత బాగుండేది.

ఇలాంటి ఆలోచనలతోటే స్టేషన్ చేరుకున్నాను. టికెట్ తీసుకుని ప్లాట్‌ఫాం మీదికి రాగానే అక్కడి దృశ్యం చూసి ఆశ్చర్యపోయాను. ప్లాట్‌ఫాం మొత్తం రెండు భాగాలుగా విడిపోయినట్టు అనిపించింది. అందుకు కారణం ప్లాట్‌ఫాంకు ఓవైపున ఓ మతస్తులు గుంపు కట్టుకుని వుంటే, మరోవేపున మరో మతస్తులు గుమికూడి వున్నారు.

ఎటువేపు వెళ్ళాలో నాకు అర్థం కాలేదు. అటూ ఇటూ చూశాను. హిగిన్‌బాదమ్స్ బుక్‌స్టాల్ కనిపించింది. స్టాల్ దగ్గరికి వెళ్ళి న్యూస్‌పేపర్ కొన్నాను. స్టాల్ పక్కనే నిలబడి పేపర్ తెరచి వార్తలు చదవసాగాను.

పేపరులోని వార్తల్ని చదువుతూ వున్నా, నా చెవులు మాత్రం చుట్టుపక్కల నుంచున్నవారి గుసగుసలన్నీ అస్పష్టంగానైనా వింటూనే వున్నాయి. వాళ్ళు చర్చిస్తున్నది తమ తమ బలగాల గురించేనన్నది నాకు అర్థమైంది.

తమవాళ్ళు శత్రువుల ప్రార్థనాస్థలాలు ఎన్నిటిని కూలగొట్టారు? ఇళ్ళు, అంగళ్ళు ఎన్ని ధ్వంసం చేశారు? శత్రువుల్లో ఎంతమందిని కత్తిపోట్లకు గురిచేసి దుష్టసంహారం చేశారు? ఎంతమందిని సజీవంగా దహనం చేయగలిగారు? ఇలాంటి అమానుష కృత్యాల్ని సాహస కృత్యాలుగా చెప్పుకుంటున్నారు. దాంతోపాటు తమవాళ్ళు ఎంతమంది శత్రువుల చేతిలో వీరమరణం పొందారో వివరంగా చెప్పుకుంటూ అలాంటివారి స్మృతి పట్ల సానుభూతి వెలిబుచ్చారు.

నాకు ఉన్నట్టుండి ఓ సభ్యసమాజం నుంచి ఆటవిక రాజ్యంలోకి విసిరివేయబడ్డట్టు అనిపించింది. చంపబడిన వ్యక్తి మతాన్ని బట్టి అతడి చావు దుష్ట సంహారమా లేక వీరమరణమా అన్నది నిర్ణయించడం ఆటవిక న్యాయం కాకపోతే మరేమిటి?

నా మనసంతా వికలమైంది. పేపర్లో నేను చూస్తున్న వార్తలకు ప్రాణం వచ్చినట్టు, అవి సజీవ దృశ్యాలుగా పరివర్తన చెందినట్టు, కళ్ళముందు గృహ దహనాలు, మానభంగాలు, లూటీలు, ఒకర్నొకరు కత్తులతో పొడుచుకుంటున్న సంఘటనలు ప్రత్యక్షమయ్యాయి. చప్పున పేపరు మూసేసి లేచి నుంచున్నాను. సరిగ్గా అప్పుడే—

"నువ్వు... భరత్‌వే కదూ?" అని వెనుకనుంచి ఓ గంభీర కంఠం వినిపించి చప్పున తలతిప్పి చూశాను.

ఎదురుగా ప్రొఫెసర్‌గారు!

కాలేజీలో నేను చదువుతుండగా మాకు సోషియాలజీకి వచ్చిన ప్రొఫెసర్‌గారు. సోషియాలజీతో పాటు మనస్తత్వ శాస్త్రం, తర్క శాస్త్రాలను సైతం ఆయన బహుచక్కగా చెప్పేవారు. ప్రపంచంలోని రకరకాల నాగరికతలు, విభిన్న మతాలు, సంస్కృతులు, ఆచార వ్యవహారాలను ఆయన విపులంగా వివరిస్తూ వుంటే కళ్ళముందు సజీవ చిత్రాల్ని చూస్తున్న అనుభూతి కలిగేది.

అప్పట్లో నేను వారికి ప్రియశిష్యుణ్ని. ప్రతిరోజు ఏదో ఒక విషయాన్ని, సాంఘిక సమస్యని ఆయన ముందు పెట్టేవాణ్ని. ఆయన ఎంతో ఓపిగ్గా నా అనుమానాల్ని తీర్చేవారు. ఆయన ఎంత బాగా పాఠం చెప్పేవారో, అంతకన్నా చక్కగా రచనలు చేసేవారు. వారి సాంగత్యం వల్లనే నాలోనూ రచనాసక్తి కలిగింది. ఒక రకంగా చెప్పాలంటే ఆయన నా జీవితానికి ప్రేరణ ఇచ్చిన గొప్ప మనిషి.

మనసంతా చికాకుగా వున్న ఆ సమయంలో ఆయన కనిపించడం మండు వేసవిలో తొలకరి జల్లులా హాయిని కలిగించింది.

"గుడ్ మార్నింగ్ సార్" అనబోయి గుడ్‌మార్నింగేనా? అన్న సందేహం మనసులో మెదిలి—

"నమస్తే సార్" అన్నాను.

"నిన్ను చూసి చాలా కాలం అయిందయ్యా. ఇప్పుడేం చేస్తున్నావు?"

"భద్రాచలం దగ్గరున్న ఓ గిరిజన ప్రాంతంలో ఉపాధ్యాయుడిగా పనిచేస్తున్నాను. మీరెలా వున్నారు సార్! ఈమధ్య ఏమైనా కొత్త పుస్తకాలు వ్రాశారా?" అడిగాను.

"ఈమధ్య ఓ మంచి పుస్తకం రాశానయ్యా! 'మానవ మనస్తత్వంపై మత ప్రభావం' అనే సబ్జెక్ట్ మీద రాశాను" అన్నారు ప్రొఫెసర్‌గారు.

నేను ఉలిక్కిపడ్డాను. ప్రొఫెసర్‌గారి రాకతో తాత్కాలికంగా మరచిపోయిన ఆలోచనలు మళ్ళీ కందిరీగల్లా ముసురుకున్నాయి. ఓ క్షణం నా గొంతు పెగల్లేదు. ఆ తర్వాత మాటల్ని కూడదీసుకుని అడిగాను— "సార్! ప్రస్తుతం మన దేశాన్ని అల్లకల్లోలం చేస్తున్న మత కలహాలపై మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?"

ఆయన భారంగా నిట్టూర్చి అన్నారు "ఈ ప్రశ్న చిన్నదే అయినా సమాధానం ఇవ్వడానికి జటిలమైందనే చెప్పాలి. మత కలహాలకు ఫలానా మనిషి, ఫలానా సంఘటన లేక ఫలానా చరిత్ర కారణమని చెప్పడం అసంబద్ధమైన సమాధానమే అవుతుంది. ఈ కలహాలకు మూల కారణం కనుక్కోవాలంటే మనం మానవ జాతి వికాసాన్ని, మానవ మనస్తత్వాన్ని క్షుణ్ణంగా అధ్యయనం చేయాలి. అప్పుడు మన వ్యవస్థలోను, మన స్వభావంలోను, మత విష బీజాలు ఎంత లోతుగా నాటుకుపోయాయో అర్థమవుతుంది."

"అంటే మీ దృష్టిలో ఈ మత కలహాలకు రాజకీయ నాయకులు, మత పెద్దలు కారకులు కారా? వాళ్ళు ప్రజల్లో మతోన్మాదాన్ని, ఛాందస భావాల్ని ఉసిగొల్పడం లేదంటారా?" నేను కాస్త ఆవేశంగా అడిగాను.

"నువ్వన్నది నిజమే! అయితే మత కలహాలు, కుల పోరాటాలు చెలరేగడానికి ఈ నాయకులంతా కేవలం మాధ్యమాలుగా మాత్రమే పనిచేస్తున్నారు. సమస్యకు మూల కారకులు వారు కాదు. మనిషిలో స్వభావ సిద్ధంగా 'మత వ్యామోహం' వుండబట్టి ఈ నాయకులు దాన్ని స్వార్థ ప్రయోజనాలకు దుర్వినియోగపరచగలుగుతున్నారు. ఓ జడపదార్థంలో మనం సహజ చలనాన్ని పుట్టించలేము. అలాగే మత పిచ్చిలేని మనిషిలో ఏ నాయకుడూ మతోన్మాదాన్ని రగుల్కొల్పలేడు. ప్రజల అంతరాల్లో దాగివున్న మత వ్యామోహమనే అగ్నిని తమ వాడి, వేడి మాటలతో రెచ్చగొట్టి రాజుకునేలా చేస్తున్నారు వీరు. మనలో మత వ్యామోహమే లేకపోతే ఎవరూ ఏమీ చేయలేరు కదా!" అన్నారు ప్రొఫెసర్‌గారు.

"అంటే ఈ మతాలు అనేవి వుండకూడదనా మీ ఉద్దేశం?" అడిగాను.

— మిగతా వచ్చేవారం